

Sebe-mytizace mladých lidí na profilových fotografiích

Předkládaná diplomová práce sestává z části analytické, v níž autorka prezentuje vlastní výzkum profilových fotografií na facebooku, zaměřený na odlišné strategie vizuální sebe-prezentace mladých mužů a žen, a z části teoretické, jejímž základem jsou sémiotické koncepce F.de Saussura, Ch.S.Peirce, sémiologie R.Barthes i současné teorie sociálních médií.

Pokud jde o metodu, autorka zvolila poněkud neobvyklý postup, což naznačuje již v Úvodu: „první část tvoří analýza a vyhodnocení dat, druhou teoretické zázemí, které je reflexí výzkumu“. Dle mého názoru by bylo vhodnější, pokud by začala výkladem metodologických zásad a základních pojmů, v tomto případě sémiotického/sémiologického zkoumání a následně se je pokusila aplikovat na své téma. Postup, jaký autorka zvolila, by byl legitimní spíše v situaci, že by na základě získaných dat formulovala nějakou zcela novou teorii, ve skutečnosti je však druhá část převážně reprodukcí již existujících koncepcí.

Práci by celkově prospělo přesněji odlišit teoretickou a analytickou část, text by tak byl přehlednější a bylo by možné lépe rozeznat vlastní přínos autorky. Za nejvíce relevantní považuji kapitoly 1, 2 a 4, v nichž P.Mašková prokazuje dobrou orientaci v tématu a schopnost vlastní reflexe. V kapitole 3 nazvané Fotografický obraz a sémiotika (str. 40 – 56) jako by své téma poněkud ztratila ze zřetele, objevují se zde pasáže, jež se zvolené problematiky týkají jen okrajově a příliš nepřispívají k rozvíjení tématu. Např. část věnovaná Barthesovi je uvedena jako „krátký exkurz Barthesovým dílem“ a skutečně má spíše charakter stručného přehledu pojmů a témat z různých textů, do něhož autorka zahrнула např. i celkem zbytečný přepis Barthesem uváděných příkladů (str.46, 48).

Části, kde P.Mašková více čerpá z vlastních pozorování a odkazuje na konkrétní příklady považuji za zdařilejší, nicméně i zde by mohla uplatnit více analytický přístup. Při „analýze“ profilových fotografií se sice zabývá jak tím, co je na snímku zobrazeno, tak i způsobem, jak byl vytvořen, neustále se však drží převážně v popisné rovině. V textu postrádám snahu o zodpovězení otázek týkajících se například motivací, jež vedou uživatele FB k vytváření autorkou popsaných typů sebeprezentací, případně alespoň pokus o formulování širších socio-kulturních souvislostí, které tento způsob sebepropagace ovlivňují.

Pokud se výklad omezí v podstatě na popis toho, jak fotografie vypadají a jak byly technicky vytvořeny (velikost záběru, perspektiva, atd.), pak zůstává otázkou, nakolik je nutné či vhodné v rámci tohoto zkoumání zavádět neologismus „sebe-mytizace“. V jedné z kapitol se dočteme, že Barthes se „nevzdal odhalování ideologických deformací, respektive jeho mýty jsou součástí sekundárního systému, to znamená, že analyzuje *konotace* masmediálních obrazů jako produktů kapitalistické ideologie“ (str. 52). Profilové fotografie na FB ovšem tento ideologický aspekt nezahrnují, ani nejsou typickým produktem masových médií, čehož si je autorka ostatně sama vědoma. Na základě čeho tedy pro jejich analýzu zvolila jako nejvhodnější pojmový nástroj právě Barthesův koncept mýtu? Pouhé konstatování ve stylu „mytolog u tohoto snímku zaznamenává „mýtus čisté pleti - tváře“ (str. 64) mi přijde poněkud vágní.

Autorčinu základní tezi, že uživatelé se svým obrazem záměrně manipulují lze bezpochyby přijmout, pokud k tomu však dodává, že uživatelé sociální sítě konstruují „mýtus sami sebe“, bylo by třeba také

řící, o jaký mýtus se vlastně jedná a co o sobě (resp. o hodnotách společnosti, z níž pocházejí) volbou příslušného typu zobrazení vlastně říkají. Je zřejmé, že interpretace vizuálních sdělení je vždy problematická a jen stěží se lze dobrat k formulaci jednoznačného významu, jestliže je však autorka přesvědčena, že tvorba těchto zobrazení odráží záměrnou a vědomou snahu o „konstruování mýtu sebe sama“, možná by bylo vhodné doplnit provedenou analýzu vizuálních materiálů o rozhovory přímo s uživateli.

Z formálního a jazykového hlediska má práce dobrou úroveň a splňuje všechny nároky na bibliografii a citace dle norem. Kromě občasných stylistických a pravopisných chyb bych v tomto ohledu vytkla jen příliš doslovné překlady, jež se v textu místy objevují, např. „každý snímek není publikován v izolaci“ (str. 19) či nepřesnosti v překladu pojmů (*period rhetoric* přeloženo jako „periodická“ místo „dobová“ rétorika – str. 44, atd.). V seznamu literatury by se pak neměly objevovat tituly, na které v textu nenajdeme odkaz (viz. Čermák, Trampota, Eco, Chandler, ad.)

V části věnované vlastnímu výzkumu by mělo být mimo jiné uvedeno, jak probíhal výběr reprezentativního vzorku, resp. jakým způsobem byla zajištěna skutečná „náhodnost“ výběru.

I přes výše zmíněné připomínky práci považuji za poměrně zdařilou, P.Mašková si zvolila aktuální téma, které dobře koresponduje se studovaným oborem. Práci doporučuji k obhajobě a předběžně navrhuji hodnocení „velmi dobře“.

V Praze dne 7.6.2011

Irena Aimová